

AZ OLVASÓHOZ

A *Kriza János Néprajzi Társaság 8. Évkönyvét* teszi le a tisztelt Olvasó asztalára. A kötetben a Társaság kolozsvári Dokumentációs Központjának szövegarchívumából válogatott tanulmányok és dolgozatok szerepelnek. A népi kultúra állapotának folyamatos vizsgálatáról tanúskodó írások különböző magyarlakta vidékekről, azok népművészetéről, néphitéről és vallási néprajzáról, valamint népszokásairól szolgáltatnak új adatokat és elemzési szempontokat.

A kötetet Kürti László dolgozata nyitja, mely a néprajztudomány problematikusan ítélt területiség- és regionális tagoltság-konceptiójának felülvizsgálatával irányítja az elemzést (és a figyelmet) néhány gyakran használt fogalom és felfogás elkülönülésére és elkülönítésére. Borbély Éva írása egy egykori szász falu, Szászdaróc társadalmi átalakulásáról, változásáról számol be, a közösség fogalmának sajátos újraértelmezésével. Turai Tünde dolgozata egy nagyobb lélegzetű kutatás során végzett társadalomnéprajzi jellegű vizsgálat eredményeit értelmezi, melynek során a szilágyborzási öregek helyzetének egykori és mai képe körvonalazódik ki. Zsemlyei János közleménye érdekes adalékokkal színezi az Évkönyv anyagát, egy 19. századi nagykarolyi vásári vámjegyzék anyagát hozva az olvasóközönség szeme elé.

Szöcsné Gazda Enikő és Gazda Klára tanulmánya a kötetben belül külön tematikus tömbnek tekinthető, mely a népi ornamentika kérdéseivel foglalkozik. Szöcsné Gazda Enikő bizonyos szakirodalombeli következetlenségeket küszöböl ki, levéltári anyag segítségével pontosítva a Székely Nemzeti Múzeum gyűjteményében lévő úrihímzések korát, motívumkészletük eredetét, kialakulását. Gazda Klára a magyar népi díszítőművészetben fellelhető vallásos jelképekről megnevezett motívumok fontosságát hangsúlyozva egy, a miénktől különböző világszemlélet elhomályosodó kódjait ismereti fel az olvasóval.

Demény István Pál a néphitkutatás egyik sarkalatos kérdését – „...ki tudunk-e mutatni a honfoglaláskori hitvilágból megmaradt elemeket, illetve hogy igazolható-e a valamikori magyar sámánizmus megléte. Táltsomdánk valóban ennek a maradványai-e?” –, és az erre már megadott, illetve adható válaszokat tárgyalja a tudományos vita jegyében. Szacsavay Éva protestáns közösségek nyelvi és képi ördögmegfogalmazásait szemléltetve és elemelve tudományos érzékenységgel választja szét az ezek kialakításában

résztevő világi és teológiai előzményeket. Telenkó Bazil Mihály probléma-felvető dolgozata a görög katolikus papság társadalomszerkezete néprajzi részfeltárásának eredményeit mutatja fel a továbbgondolás lehetőségével együtt.

Takács György közleménye rövid bevezetővel ellátott negyvenkét ima-szöveget tartalmaz, melyek a Tatros és a belé ömlő kisebb patakok mentén élő csángóságtól (Gyimesek, Hárompatak, Csobányos, Úz-völgye) származnak. A szerző jelen írása a Társaság 6. Évkönyvében közölt („Mennországba” csendítének”, 1998), hasonló formában feldolgozott imaanyagának folytatásaként olvasható, s a többségükben pénteki imaszövegek önmagukban is értékes adattári anyagnak tekinthetők. Halász Péter a moldvai magyarok tavaszi ünnepkörének felértékelte eseményeit, vallási cselekményeit, szokásanyagát és hiedelemvilágát mutatja be, Fazekas Loránd pedig két túrháti magyar falu farsangidei alakoskodó, mókázó szokásrendszerét.

Könczei Csongor kötetzáró rövid írása a zenei és táncbeli improvizációk összefüggéseit vázolja.

A fentiek alapján bizton állítható, hogy az évkönyvben közölt írások tematikai és módszertani változatossága továbbra is – néhány előző évkönyv példáját követve – a társasági tagok szakmai érdeklődésének milyenségét villantja fel, a kötet maga pedig szakmai tevékenységük folyamatos bemutatásáról tanúskodik.

A kötet kissé kései megjelenéséért kért elnézéssel együtt mondunk köszönetet a szerzőknek, hogy dolgozataikat átadták közlésre. Köszönettel tartozunk azon elsőéves hallgatóknak is (*Bánházi Emőke, Simon Boglárka, Szócs Levente, Vajda András*), akik önzetlenül besegítettek a kötet anyagának számítógépes szedésébe.

A szerkesztők